

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári-, az esetleges reklám-cikkek pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Az előfizetés díja:	
Egész évre	8 Kor.
Félévre	4
Negyedévre	2
— Hirdetések díjazás szerint. —	

Vezér nélkül.

Napok óta kétség, aggodalom és reményesség közepette várta az ország annak a bizonyos kilences bizottságnak a javaslatát, melyet jellemző maliciával „kigondoló bizottságnak” neveztek el, mert hiszen voltaképen a feladat most a megfontolás és nem a kigondolás lett volna. A munka kellő titokzatosság mellett (mert a politika úgy kívánja, hogy a nemzet minél később lásson) végre elkészült. Létrejött tehát a harmincöt év óta dirigálószabadelvű pártkatonai programja, mert eleddig ez a párt katonai kérdésekben program nélkül bécsi utasításra dolgozott, illetőleg hűségesen szavazott, a mikor csak kellett. Nos hát végre megszületett a program. Fiú-e vagy leány? halkan kérdezték mindenfelé. Boldogságtól sugároztak a beavatottabb arcok: Fiú! fiú! persze hogy fiú! Aztán az egyik bábamestert felszalasztották Bécsbe, hogy mutassa meg a csemétét. Bécsben megvizsgálták a csemétét s úgy találták, hogy nagyon sok szépséghiba van az újszülöttön. Összeültek a pápaszemes orvos urak, konziliumot tartottak s kimondták,

hogy feltétlenül nagy és gyökeres operációra van szükség. Az operációt végre is hajtották. Vágtak, varrtak, foltoztak. Mire az operációnak vége volt, a szegény gyerekre nem lehetett ráismerni. Most már igazán nem volt sem fiú, sem leány. Az osztráknak azonban ez a szörnyűsülett tett s visszaadta a magyar bábának, hogy a megpararált gyereket vigye haza, mutassa be bábataársainak s aztán együttesen kellő módon ajánlják a nemzetnek. Ám a bábák kétségbeesetten látták, hogy a csemétéről minden kis magyar bört lehuztak s osztrákkal pótolták a folytonossági hiányokat.

Felhagyva a képes beszéd tovább füzésével, az történt, hogy a felség — bizonyára a katonai körök utmutatása mellett — alaposan megnyirbálta a „kigondoló bizottság” programját s olyan javításokat tett rajta, a melyekkel nyilvánvalóan kimutatta, hogy katonai kérdésekben ugyanazon felségjogokat kívánja a magyar király számára, melyeket az osztrák császár élvez és gyakorol.

Ez a felfogás pedig homlokegyenest ellenkezik a magyar alkotmány természetével, mely szerint a felségjogok nem örök-

lödtek, mint Ausztriában, hanem esetről-esetre a nemzettől adattak és biztosítottak a korona számára. A nemzet pedig természetesen csak olyan jogokat biztosíthatott királya számára is, melyek a maga létérével összhangzatban állanak.

Most pedig kitűnt, hogy a nemzet hosszú türésének, mélységes lojalitásának jutalma felülről a legmoverebb visszautasítás. Kitűnt, hogy a reakció megkezdte működését s a békés megoldásnak megint bevégtá az útját. Minő óriási gazdasági és közjogi kár háramlik ebből a nemzetre, nem kell fejtegetnünk, már is érezzük.

Az a legsajnálatosabb és legfájdalmasabb, hogy ebben a válságos időben nincs a nemzetnek egy igazi vezére, a kire aggodalom nélkül rábízhatná magát. Azok az urak, akik most Budapestről — Bécsbe, s Bécsből Budapestre folyton utazgatnak — nem arra valók, hogy a kibontakozást nemzeti alapon keresztülvigyék. Nem politikai utazók kellene most a nemzetnek, hanem olyan vezérek, akik a magyar corpusz jurista támaszkodva itthon az ország fővárosában, a mely székes város is, az osztrák köröktől izolálva, vezessék a tárgyalásokat és diktálják a feltételeket.

TÁRCA.

Valami a XV. és XVI. század ünnepeleiről*.)

(Folytatás.)

Vaszarinak a leírását fogjuk folytatni, a melyben Michelangelo temetését írja le.

„A gyászavatalt oly sikerült, hogy ki sem lehet fejezni nagyszerűségét és fenségét, s a rajta levő alakok nagyon szépen veszik ki magukat. A hét történeti festmény, melyek a gyászavataltalon láthatók s fény-árny modorban festvők, azzal együtt, melyen a Michelangelo életét tárgyazó sirait létezik, nem kevésbé szépek és jók, mint a szobrok, melyeket a tanuló ifjuság készített szeretete és halála jeléül. Mindezeket egy obeliszk egészíti ki, a melynek gömbjén a hír istennője három trombitát harsogtat s kezében három koszorút tart, melyek művészetünk legnagyobb képviselőjének erezeit, a hármast irányban is művész lángelmét jelentik.

A templom hátulso része körüli díszítmény nagy történeti festményt tartalmazott: az egyiken a három világrész folyói ábrázoltatnak, melyek

eljöttek, hogy az Arnoval együtt sirjanak e nagy férfi halála felett; a másikon Michelangelo a másvilágra érkezvén, ottan feltalálja mindazon régi és újkor szobrászokat, festőket és építőket, kik Cimabuetól kezdve Michelangelóig a másvilágra költöztek, s mindezek esodálják és tisztelettel fogadják. A harmadikon Michelangelo a művészeteket tanuló ifjak és gyermekek között ül, s ezek mindegyike megmutatja neki szobrászati vagy festészeti munkáját s tőle tanácsot, oktatást kérnek. A negyedik végre Michelangelo életéből azt a pontot ábrázolja, midőn ez hercegünket Rómában meglátogatván ő excellenciája őt leültette, maga pedig kora és erezeit iránti tiszteletből folytonosan állott, s ekként beszélgetett vele.

A templom két hajójában minden oldalon két nagy történeti festmény volt: az egyik II. Gyula pápát ábrázolta, midőn Michelangelo rá megharagudván őt elhagyta s Florenche távozott; szemben ezzel a képpel III. Gyula látható abban a helyzetben, a melyben midőn szőlőjét beépíttetni akarván, Michelangelot magához hívatván volt. Öszentsége ilt, a bibornokok pedig állottak mindnyájan s a pápa Michelangelot maga mellé ültette.

Egy másikon a Velencében levő Michelangelot a köztársaság küldöttje által felkeresteti s fényes ajánlatokat tesz neki. Egy másik ismét azt ábrázolja, midőn Excellentiája (Medici Cosimo Florenc hercege) Rómában lévén szobájában ő vele oly sokáig beszélgetett.

Ezen történeti festmények olyanok, hogy azok is, kik nem sokat vártak tőlük, most már azon véleményben vannak, hogy ha készítőik segélyeztetnek, egykor esodákat fognak művelni, a minek jelei már most is láthatók. (Egy kis ajánlás a hercegnek. Elég ügyesen.)

Azután a templomban itt-ott halálalakok is tűntek fel, melyek a három művészetet ábrázoló három virágu liliomszálat levágván sajnálkozni látszottak azon, hogy másként nem eselekedhetek, az lévén a természet rendje. Ezek között néhol az örökkévalóság volt ábrázolva a halált lenyűgözve s kezében egy jelképet tartva, három koszorúval, melyek a nagy művészetnek mind a három művészetbeni tökéletességét jelentették.

Nem szölok a zene s az orgona-kíséret mellett ünnepélyes mise rendjéről, sem az ezután következett szónokiatról, melyet Benedetto Varchi méltóságteljes komolysággal s anyyi ékesszólással mondott el; azt azonban nem hallgathatom

*.) L. a. Közm. 40. számát.

A jelenlegi módszerrel csak ismét és újból azt bizonyítjuk, a mit pedig tagadni szeretnénk, hogy bizony csak provinc vagyunk mi s nem szuverén nemzet és hatalom.

A csiksomlyai gimnázium sorsa most már úgy látszik egyszer s mindenkorra eldőlt. A mint olvasóink előtt ismeretes Csikvármegye azon volt, hogy különösen székhelyének emelése céljából a gimnázium Somlyóról áthelyezték Szeredába. A vármegye törvényhatósága e célból felajánlott százötvenezer koronát, Szereda város pedig az építkezésre szükséges telket. A főgimn., a finvelőntézet és internátus felépítése a terv szerint 780.000 koronába került volna, mely összegből a vármegye és a róm. kath. status hozzájárulása után még 535.000 korona maradt fedezetlenül. Ezt a tekintélyes összeget az államtól kérték. Am az állam nem hajlandó ezt megadni. Így tehát fedezet hiányában marad minden a régi, legalább arra mutat az igazgatótanácsnak azon intézkedése, hogy az igazgató vegye számba a fenálló épületek minden hiánosságát és fogyatékosságát s ezeknek pótlására szakértővel készíttessen tervet és költségvetést s azokat sürgősen terjessze fel. Ez az intézkedés a vármegye közönségében kellemetlen érzelmeket keltett, legalább ezt lehet következtetni a „Csiki Lapok” okt. 14. számában megjelent „Füstbe ment terv” c. első cikkéből, melyben kérésük szemrehányást tesznek a status igazgató tanácsának, valamint az államnak. Azt mondják, hogy „a terv megvalósítása tekintetében igen szűkmarku volt maga a tulajdonképpeni fenntartó, a róm. kath. status. Pedig vegyes vallású és nemzetiségű vidékeken hasonló célokra nem sajnálta a százezer forintokat, míg a tisztán katolikusnak mondható Csikban a felannyi összeget kitévő koronáktól is visszaradi.”

Az államot pedig így aposztrofálják: „A m. kir. állam pedig, mely az állam alapjait folytonosan áskáló nemzetiiségeknek kulturális és közgazdasági célokra két kézzel dobálja a milliókat, a mindig hű, mindig alázatos s a kormányt minden időben hűségesen támogató s eddigelé néhány állami elemi iskolát, melyek egyébiránt ugyis jelentős terheket rónak a községekre, leszámitva, semmiféle állami intézményvel nem dicsekedő Csikvármegyétől sajnált fél millió koronát. Ezeket a dolgokat fontolgatva önkéntelen el, hogy mindenkit esodálatra ragadott ez, s nemcsak, hogy öregbíté Michelangelo dicsőségét, de egyszersmind dicsvágyat keltett azokban, kik magukat szinte hasonló dicsőre érdemesíteni, sőt csak felében is utolérni ohajtánák.”

Florence, 1564. július 14.

G. Vasari.

Fogalmat alkothattunk magunknak ezen körül, melyben minden megkezdődik és be nem fejeződik; mely különös vonzerőt gyakorol reánk, mert minden mozgásban van benne, mint napjainkban is. Ez a felfedezések kora; a nagyfejedelmek ideje, a művészetek arany évei. V. Károly, X. Leó, I. Ferenc, VIII. Henrik, a Doriák, II. Aulejman, Vasa Gusztáv, stb. Aztán Cellini, Aretinos, Savonarola, Zvingli, Luther, Kálvin, Medici Katalin, szt. Károly stb.

Soha nem fognak ezek az emlékezetből elenyészni. Ezen korszakban kap a rendkívüli fényűzés is lábra s nyugat és kelet örült versenyre kelt e tekintetben is. Nagy hatalom kezd lenni a saját s a középkori színelőadások pompájában és fényben vetélkednek klasszikus előadásokkal. Ma Bresciában tombtáharsozás hirdeti az utcákon, hogy szülöttje Tartaglia egy új matematikai el-

azon konzekvenciára jutunk, hogy nem fizeti ki magát sem nagyon buzgóknak, sem pedig erős mameleknak lenni.” (Ezt a legutóbbi tapasztalatot mi is alátérjük és csak azon bámulunk, hogy a csiki székelység erre az aranyigazságra ilyen későn jött reá.)

A mi már most e kifakadások érdemét illeti — volna egy-két szavunk. Téves az az állítás, hogy a status vegyes vallású és nemzetiségi vidékeken hasonló célokra százezer forintokat áldozott. Hiszen tudvalevőleg a statusnak ilyen természetű vidékeken csupán két középiskolája van: Gyulafehérvárt és Brassóban. E két középiskola új épületei pedig a statusnak az államségély felhasználása mellett nem kerültek százötvenezer forintokba.

A magyar kormány kulturális politikájának újabb irányzata pedig éppen az, hogy a tiszta magyar vidékeket látja el első sorban kulturális intézményekkel. A csikiak tehát éppen erre az irányzatra támaszkodva tehetnek szemrehányást mellőzésükért, nem pedig úgy, ahogy teszik.

Egyébiránt a kérdésnek döntő pontja véleményünk szerint egyedül az oktatás és nevelés érdekében fekszik. Vagyis: haszon származnék-e a székely ifjúság nevelésére és oktatására abból, ha a gimnáziumot Szeredába áttétek vagy nem? Minden más körülmény itt mellekes. És mert az áthelyezésnek ilyen természetű hasznát kimutatni egyáltalában nem lehet — nem értjük, hogy miért hozott volna erejét meghaladó áldozatokat a római kath. status csupán azért, hogy egy a fejlődés legkezdetén álló várost gazdagítson egy középülettel. Tisztán megyei vagy jobban mondva városi érdekről lehetett e kérdés felvetésénél szó — tehát a vármegyének kellett volna tetemesen nagyobb áldozatot felajánlani, ha a dolgot dülöre akarta juttatni. A kath. statusnak általános szempontokból kell kiindulnia oktatásügye rendezésénél, a parciális szempontok csak annyiban vehetők figyelembe, a mennyiben az általánosba beleilleszthetők s azt előmozdítják.

Regnum Marianum.

Kegyes főpásztorunk, mint a fenti egyesület elnöke, az alábbi köriratot bocsátotta ki, melyet olvasóink különös figyelmébe ajánlunk:

A „Regnum Marianum”, azaz a kath. ifjúság vallás-erkölcsös nevelését célzó egyesület nem

meletet talált fel; másnap egész Piso látni siet, hogy miképen bizonyítják be a testek esésének a törvényét. Egy másik nap mindenki csak Orlando új énekerő beszél, melyet Aviortó felolvasott; egy másik nap végre szónoklatok, sonettek, harangzúgások és kivilágítások hirdetik, hogy Leokron a föld alól kiástatott, vagy hogy Michelangelo megnyitotta a Sixtus kápolnát.”

Nincs krónika ebből a korból, mely adatokkal bőven el ne látna ezekre vonatkozólag, de viszont oly irtózatos háborúk, árulás, vérszomj, erkölcselenség, gyilkosság adatai sem találhatók oly tömegesen mint épen ekkor. Egyik Ferdinand Martinuzzit, a másik Waldsteint öleti meg. A Bertalan éj, a Guiser és Coligny, Stuart Mária, Don Carlos, III. Henrik, IV. Henrik esetei a mellékeseeményekkel, borzalommal töltenek el bennünket. Az arany kell iszonyú bűnök árán is. Ennek megszerzésében nem gátolja semmi sem az embe- reket. A lángelmék, az erények és bűnök ezen bőségében érkezett meg aztán a reformacio is, e középfogalom hit és kétely között.

b. j.

terv, hanem tény. Mint ilyen létezett s működött már előbb, mintsem nevet kapta volna. „Budapesti Mária-Congregacio” jege alatt. Most csak kiszélesült munkaköréhez kapott megfelelőbb nevet és szervezetet. Celja lényegében nem is tér el a „Budapesti Mária-Congregacio” eddig szolgált céljaitól, csak működésének tere tágult ki annyira, hogy a Mária-Congregaciok természet-szerűleg lokális érdekein túl az egész ország ifjúságának vallás-erkölcsös érdekeit felölelte és magáévá tette.

A fejlődésnek ezen alakját maga az élet jelölte ki.

A „Budapesti Mária-Congregacio” rövid, három éves fennállása alatt e téren a kielégítendő országos érdekek akkora tömegével találkozott, hogy szinte lehetetlen volt azok megmunkálásától elzárkózni. De midőn e vállalkozásra részanta magát, érezte erőinek gyengeségét, szervezetének elégtelenségét. Azért új alakulásra volt szükség, hogy annak szélesebb alapjaira állva, a reá szakadó nagy teher alatt ne moogjon.

Ez újabb alakulás a „Regnum Marianum”, azaz a kath. ifjúság vallás-erkölcsös érdekeinek ápolását célzó egyesület.

A magyar kath. társadalom mindazon tagjai, kiknek szívén fekszenek a tanulóifjúság kockán forgó legelőtevégyőbb érdekei, szövet találnak ezen egyesületben, hol kezét kézbe adva, jóindulatuk anyagi és szellemi erőik mértéke szerint eszekekedetekben válthatják ki. Eként a sok szétforgásolt erő egyöntetű szervezet által közös mederbe tereltetvén, óriási hajtóerőnek alkothatja az egész országra kiinduló forrást.

Szükséges volt ez, mert meghal minden eszme, ha tény nem lesz belőle. Tanakodásaink végrehajtó hatalom nélkül meddő felhők gyanánt vonulnak el kiszáradt földjeink fölött. Am viszont ki vállalkozzék országot érdeklő eszmék realizására saját erőiből? Lecsuklik gondolatánál is minden inunk és izmunk.

Im itt áll a kath. ifjúsági aszketikus- és szépirodalom, itt vannak az egyre alakuló ifjúsági vallásos és egyéb szervezetek, a liturgikus egyházi ének ügye, itt vannak az internátusok közös ügyebajai, az ifjúsági menzák, tápintézetek, szünidei diáktelepek stb. stb., mind elét, teljesebb élet után epednek s ha csak egynek is teljesebb életet adunk, nincs-e tulon-tul megjutalmazva minden fáradságunk? Ki mondhatja meg, micsoda kihatás van annak, ha kath. ifjúságunkat csak egy fokozással is közelebb emeljük a szent, az igaz, a szép ősforrásához: Istenhez?

Testet, súlyt, értéket, életet az eszméknek csak összefogás, szövetet adhat.

Az ezeket kezdete már megvan. Az ország szívében, Budapesten, a Damjanich-utca 50. szám alatt van egy darabka föld, minlyen mindezen törekvések megvethetik lábukat az első kiindulásra. Valamely kihatás is serkendezett belőle az egész országra. Hogy többet ne említsék, megindult a tavaly júliusi országos kongresszus megbízásából „Zászlónk” című ifjúsági havi folyóirat, mely immár közel tízezer középiskolai ifjú kedvelt olvasmányja. Országos érdekek tartjuk azt, hogy e talajon rédvára épüljön föl az ezen irányban felmerülő eszméknek, s azt sajátuknak ismerjük mindazon lelkek, a kik az idők sürgető szavát nemcsak érteni, hanem követni is ohajtják.

Jövönk, reményünk, örömünk, kincsünk az ifjúság. Minden terv, munka, akció, reform inaszakadt, meddő és rövidéletű, ha az ifjúságot számításán kívül hagyja. Lehet-e vajjon kicsiny a legkisebb eszköz, mely ezen ifjúság megszentelését célozza, szabad-e elszalasztanunk az első kínálkozó alkalmat, melynél ezen roskadozó ifjúság hóna alá nyulhatunk? Adja meg erre keresztény lelkiismeretünk a feleletet.

Legyen szabad azért mindenkinek becsé

figyelmebe, szíves jóindulatába és jámbor imáiba ajánlanom a „Regnum Marianum” — a kath. ifjuság vallás-erkölcsös nevelését célzó — egyesületet.

Kelt Gyulafehérvártól, 1903. év, szent József ünnepén.

Majláth Gusztáv Károly gróf,
erdélyi püspök,
a „Regnum Marianum” elnöke.

Püspök urunk apostoli bérmakörútja.

Alvinc és Magyar-Igenen.
(Vege.)

A diszkaputól, a mint Szögényi „bácsi” bevezette esinos üdvözlő beszédét a menet az őszi virágokon, melyet gyöngéd kezek szórtak a diadalutára, lassan megindult az Isten szent egyháza felé. Az utszelen két oldalt áhítatos hívők térden állva fogadják a főpásztor áldását, azután sok úri nép kocsiiban ülve halad utána, kikre mindnyájukra szeretetteljesen adja az apostolok üdvözlő áldását. Mindenütt a hol elhaladunk a gazdagabb házakon hatalmas nemzeti trikolórok, a szegényebeken kisebbeket és elkesebbeket lengte a hűvös őszi szél és közbe gyenge esti fény szűrődik keresztül a zöld ágakkal sűrűen kivert szeles utakon.

Szívünk igazi öröm és lelkesedéssel telik meg, midőn végig nézünk az áhítatos arcokon, melyek fényesek ma a nap örömetől: s képzeletünk önkéntelen az apostoli korok csodálatos megújult eseményeivel népesül be, mikor ezt a káprázatos, keresztényies esendes esti bevonulást az Úr házába végig gyönyörködjük.

Maga a templom is olyan, mint a hívők lelke tiszta, esendes, virágokkal telve, áhítatos és magasztos szent érzelmeiket lehellő. Ezen szent templom ajtaja előtt, melyet az Isten lelke szentel meg ma újból annyi viharos vészteljes idő után várja remegő szívvel főpásztorát, gyulafehérvári kedves vendég-ét Alvinc község derék lelkipásztorá P. Pucher Anaklét, erdélyi egyházmegegynek sok testvérpajjának és hívőinek igazi gyóntató atyja.

Szíve telve van ma lelkesedéssel, hogy a kegyes főpásztor annyi fáradságos járás-keelés, építés és újítás után a gondviselés végre-valahára szerencsésen idevezérelte, imádságos lelkét, a mint nevezetes pillanatok megszokták illetni az ember lelkét, előnti az isteni kegyelem melegsege és ezek hatása alatt mint tudósított lejegyezhetette körülbelül ezeket mondhatta. Szívesen ide írtatjuk az alábbi sorokat akármiket is mondanak mások, hogy ez neki szolgáljon talizmánul, a kedves szomszédos alvincieknek legyen öröm, a hívés utókornak és mindnyájunknak pedig kedves emlék a püspökjárás ezen gyönyörű szép napjaiból.

„Elérkezett ezen egyházhitközségre is végre-valahára az öröndetes örömteljes nap, midőn méltóságos Gróf Püspök Úr kegyelmes urunk és atyánkat itt körülünk üdvözölhetjük. Eljött hozzánk is, habár számban kevesen is vagyunk, hogy a hitben és a hitből kifolyó életben megerősítsen és Istentől nyert hatalmával fogva a Szentlelket mireánk kiárrassa. Tudja azt Méltóságod nagyon bölcsen és jól, hogy földi zárándoklásunkban szükségünk van egy jó kalauzra, egy biztos vezetőre, ki minket a hitben megerősítsen, példájával buzdítson és az élet küzdelmeire bátorítson.

Mert valamint az Úr Jézusnak kellett az égből leszállnia, hogy a nyomorú emberi nemet megváltsa, boldogítsa, üdvözítse, épen úgy maga helyett anyaszentegyházát kellett rendelnie, hogy a földi nemet az ő dicsőséges menyhemene-

tele után boldogítsa és üdvözítse. Valamint nines más név, melyben üdvözölünk lehetne, mint Jézus neve, ép úgy nem adott más biztos kalauzt itt a földön, mint Jézus által alapított anyaszentegyházat és annak apostoli főpásztorát. Kegyelmese főpásztorunk akkor jött hozzánk, mikor terjedelmes egyházmegegyjét már bejárta, megismerte és a híveket a hitben mindenütt megerősítette. Az isteni gondviselés bölcs vezése által nagyon helyesen eselekedte, hogy először azokat a híveit kereste fel, a kik nem részesülhetnek olyan könnyen apostoli áldásban és nem kereshetik fel olyan könnyen püspöki székelyben. Püspöki bölcs kormányzása rövid hat éve alatt már teljesen megismerte és beutazta terjedelmes egyházmegegyjét, ilyen buzgóságot, ily apostoli működést az Erdélyi egyházmegegy történelmi lapjain feljegyezve nem találunk. Rövid pár nap mulva elzarándokol az apostolok sírjához, mint körlevelében velünk közölni kegyeskedett, hogy Krisztus helytartójának újabb erőt szerezzen a további küzdelmekre, a további apostolkodásra. Az Isten szent kegyelme vezérelje, tartsa és hozza vissza szerencsésen, hogy szentegyházunknak és drága hazánknak oszlopos tagja lehessen.

A kules azon hatalomnak jelvénye, melyet Krisztus helytartójától nyert az erdélyi egyházmegegyt kormányozni és megőrizni s midőn én is ezen templomnak kulesait mely alázattal és hódoló tisztelettel átadom most, szívem és lelkem egész erejéből híveim és mindnyájunk nevében üdvözlöm Méltóságodat, mint az apostolok felkent nagynevű utódját, mert az Isten hozta — és áldott ki az Úr nevében jött.”

Főpásztorunk, ki igazán az Úr nevében jár, kel, éltet, mozgat, sarkal, int, tüzel és így kezében tartja a jövő kialakulásának szárait, igen szívesen fogadta az üdvözlő szavakat, élénken kiemelte a lelkipásztor buzgalmát, a ki nemcsak Alvincen, hanem Gyulafehérvárt is gondozza az Úr nyáját, azután háromszor meghintette a népeket és az Úr Jézus szent nevében belépett sokak imádsága, szent énekek zengedezései közben bevonult az Úr szép hajlékába.

Itt aztán, mint annyi sokszor megírtuk már, a penitentiartartás szentségében meggyógyította a bánatos lelkeket, feltüzeltte a csüggedő szívűeket, a kikből a világ rossz szeleme kiszivta a lelkesedést apostoli szavának nagy erejével, mely bekeségéről és a szeretetről szólt, megkébeltette a türelmetlenkedőket; magasztos egyineségével meghódította és csodálatra ragadta a türelmetlenkedő más hitűeket is és a bérmálás szentségében másnap 70 lelket részesített a Szentlelek megerősítő kegyelmében.

Hanem az apostoli főpásztor, mint máshol olyan örömet eselekedte, most az egyszer nem étközhetett az ő szeretett tanítványaival, a kötelesség érzete szólította nagy ut áll meg előtte és azért illő volt, a nagy útra reá készülnie, hogy az idő, melyet oly nagyzerűen tud felhasználni, készületlenül ne találja.

Feltizenegy órákor, miután még egyszer megáldotta a jó alvinci híveit és ígérteket tett, hogy a szent városban imádkozni fog érettük, koesira ült egy párkisérőjével éshaza Gyulafehérvárra utazott. Mi ott maradtunk igen sokan, lehetünk úgy 35—38-an, mert a szíves vendéglátás igen sokunkat Gyulafehérvárról oda vonzott a dusan terített asztalhoz. Alvinc szellemes intelligenciája, Imets F. Jákó apát úr, a kerületi főesperes érdemes személyisége, a sziporkató szellemes tosztok, a házigazda végtelen szívélves szeretete sok mindent pótlott, hanem Őt semmi sem pótolhatta, mert a mint annyi sokan mondták, magával vitte minden gondolatunkat és minden örömünköt.

Magyar-Igenben.

Magyar-Igen a püspöki székhely szomszéd-ságában fekszik, ősi patronusa a püspök és így minden korban az erdélyi püspökök gondoskodásának igen kedves tárgya volt ezen község. Hajdan a magyar nemzet virágzóbb korában ez is szebb napokat láthatott, mint Alsófehérvármegyeének igen sok községe, most azonban az idő nagyon megtépte dicsősége furteit. Hogy pedig a kellemest a hasznossal keverjük, elmondunk egyet-mást itt Magyar-Igen történetéből. Általános a történelmi vélemény, hogy ez a község szász eredetű kolonia. Mikor vándoroltak ezek ide, és mely időben vándoroltak innen ki, arra ninesenek határozott történelmi adataink.

Egy parochialis jegyzőkönyvben a következők vannak feljegyezve: „Saxones proculdubio sacra catholica sequentes diu hic superstitis sed aliorum dein migrantes aut deficientes, hungaris nobilibus locum ceperunt, atque sive illi, sive hi sectam lutheranam vel calvinianam secuti religionem catholicam in Magyar-Igen exstingvi siverunt.” Itten a kath. egyház 1564-ben szűnt meg. Erdélyben a fejedelmek alatt siralmas volt a kath. egyház állapota: de a hogy Magyarországgal egyesítettett és a Habsburg-ház jogára alá került az erdélyi püspökségnek 1713-ban történt visszaállítása után a katolikusokra is szebb napok viradtak.

Mária Terézia alatt Gyulafehérvárt lakó, de itt is missiói végző jezsuita atyák buzgalma létrehozta az itteni kath. hitközséget. Az atyák Sárdon és Igenben birtokot vásárolva első gondjukat oda fordították, hogy Sárdon és Igenben isteni tiszteletet tarthassanak. Püspöki engedelmlem magánházaikat szereltek fel e célra és míg a rend eltörlése be nem következett, Sárdon és Igenben szaporodtak a hívek.

1765-ben javasolták M. Teréziának, hogy jó lenne Igenben plebániát alapítani. Erre az a felelet jött 1765 sept. 13-ról, hogy ezen városokban Sárdon és Igenben főleg az erdélyi püspök lévén földes úr, ő felsége emlékeztetni kívánja, hogy ő, az ő feldesuri tetszése szerint a lelkiek gondozásáról gondoskodjék. Midőn a jezsuita atyák sárdi és igeni javai dobra kerültek, Gróf Battyányi Ignác ezen javakat megvette és vallási célokra fordította.

De a templomot csak Mártonffy József építtette 1810-ben. Épült pedig ezen templom Magyar-Igennek a legelső végén, még pedig azért, mert Sárdon, mint filiában csaknem annyi kath. hívő volt mint Magyar-Igenben. — Ma azonban alig van 15—20 kath., az is inkább eseléd.

A parochia alapja kezdetben nagyon gyenge volt, annyira, hogy rendes lelkipásztor nem tarthatott el, azért a hívek lelkiszükségeinek kielégítésére fehérvári paptanárok jártak ki 1845-ig.

Az anyakönyv 1792-től kezdődik. Névsora azon paptanároknak, kik a lelkipásztori teendők végzésére kijártak, a következők:

1792—1798-ig: Mártonfi Ádám. 1798—1806-ig: Bányász Jakab. 1806—1807-ig: Boldizsár József és Boeskor Péter. 1807—1808-ig: Mihály János. 1808—1809-ig: Fekete József. 1809—1810-ig: Török József. 1810—1811-ig: Sándor Ádám és Szabó János. 1811—1812-ig: Farkas Ferenc, Lázár Alajos, Serfőző Ignác és Gábris József. 1812—1813-ig: Győrfi Ferenc, Lőrincz Mihály és Gábris József. 1813—1815-ig: Székely Mózés, Szabó János, Tankó Béla. 1815—1816-ig: Balázs Imre. 1816—1817-ig: Török Melchior, Balázs Imre. 1817—1818-ig: Kovács Hilarius, szerzetes. 1818—1820-ig: Potyó Ferenc, Török Melchior. 1820—1822-ig: Kovács Imre. 1822—1823-ig: Erős Sándor. 1823—1828-ig: Veszprémi Pál. 1828—1829-ig: Kovács Dániel. 1829—1836-ig:

Ráduly János. 1836—1844-ig: Andrási Antal. 1844—1845-ig Gothárd Ferenc. 1845—1856-ig Dobay József, ki állandóan itt lakott. 1856—1858-ig Bálint Ignác és Katona György tanárok. 1858—1860-ig Kolosy János, itten lakik. 1860—1862-ig Darvas János, itten lakik. 1862—1865-ig Mészáros Károly, itten lakik. 1865—1880-ig Dr. Publig Gergely. 1880-tól mostanig Sántha János.

Iskolát b. Szepeszy Ignác püspök építtetett, de ez romba dőlve 1878-ban Fogarasy Mihály püspök egy újat emeltetett köből, mely alatt van a kántor-tanítói lakás is.

Magyar-Igenben hogy oly kevés a magyarok s így a katolikusok száma, annak többféle oka van, 1848 okt. 28-án itten 187 magyarot gyilkoltak le az ölhök s ezek közt katolikus volt 23. Az azutáni időkben a magyar iparosok közül sokan más helyekre vándoroltak, mert itten megélni nem tudtak.

A munkában kibágyadt és a megélhetés nehéz terheitől mélyen lesújtott ezen kevés számú híveit jött a kegyes szívű főpásztor most megvizsgálni. Nem akarta, hogy főpásztori látogatásainak koszorujából ez az egy is hiányozzék.

Október 12-én reggel nyolc órakor indult ki Magyarigenfelé a püspöki autóból; hétköznap volt, a kíséretben azért kevés számmal, de annál nagyobb lelkesedéssel vevék részt. Kiszaludon, Sárdon haladtunk át, hol a gör. kath. románság mindenütt a legmeghatottabbszeretettel fogadott. Harangok zugása, vasárnaphoz illő ünnepies dísz, őszinte tisztelet és buzgóság a hívek arcán, az utcákon rendben felállított hosszú sorok, gyönyörű verőfényes, ünnepies őszi reggel mind, mind versenyezve keltek egyszerre a főpásztor tiszteletére.

Mikor az igeni határhoz értünk Csuka Domokos a járás főbírója ezen szép üdvözlő beszédet mondotta:

Méltóságos és főtisztelendő gróf Püspök Ur!

Hódolattal fogadom és üdvözlöm Méltóságodat járásomnak az élén.

Méltóságodat az isteni bőles gondviselés az 1897 év közepén helyezte Erdély legzöbbs és legnagyobb egyháziának főpapi székebe. S ezen idő óta Méltóságod egész egyházmegyéjét bejárta. Igazi apostoli hűvével és szeretettel karolta fel híveinek nem csupán lelki, de egyuttal anyagi érdekeit is. Oktatta a tudatlanokat, jó utra térítette a tévelygőket, megerősítette a hitőkben ingadozókat, isteni kegyelmet és áldást árasztott minden szavával, minden eszelekedetével, mint a lelkek apostola, bőszegsége általánál segített a szegényeken, letérülte a könyveket, megszüntette az inséget, emelte és fokozta bércs kis hazánk közzététét és kulturális előhaladását. S ezen buzgó működéséért és nemes áldozatkészségéért egyház és haza egyaránt áldja, egyaránt magasztalja Méltóságodat; egyaránt fűzi a hálás szeretet öröközőld baberjait Méltóságodnak nagynevére. Fáradszhatatlan apostoli utjaiban másodízben van szerencsém Méltóságodat üdvözölhetni. 1897 évben — ha szabad hasonlattal élnem — Méltóságodban a sok szép reménységgel biztató és kecsgetető tavasz tiszteletük és ma — 6 év múltával — örömmel és büszkeséggel látjuk, s szívünk melegével és lelkesedésével hangoztatjuk, hogy a tavasz reményei valósultak; áldást osztó őszi lett Méltóságod, kinek minden szava, minden tette a jó eszelekedetek tápláló gyümölcse, valóságos áldás, valóságos élet.

Ilyen érzelmek uralkodnak lelkünkben, midőn Méltóságodat körünkben üdvözölhetjük. Lehullt most minden korlát, melyet emberek emeltek vallási és nemzeti szempontokból. Most teljesen egyek vagyunk a Méltóságod iránti mély tiszteletben és odaadó szeretetben,

s így egy szívvel és egy lélekkel kívánjuk, hogy a jó Isten Méltóságodat az egyház és haza felvirágoztatására és mindnyájunk javára és büszkeségrefémeg sokáig bologdul tartsa meg! Isten hozta, Isten éltesse Méltóságodat!

Mikor Csuka főszolgabíró bevégezte beszédet, mely ügyes költői fordulatával és gazdag szónokei erőre való tartalmánál fogva igen meglepte a körülálló halgatóságot, többszörös üdvöves reszketette meg a magas szölohegyek közül a levegőt és a főpásztor köszönetet mondva a megjelenteknek, a kik között ott láttuk Szász József alsófehérmegye érdemes alispánját is, a menet lassú ütemekben a magyar-igeniek üdvözlése, állandó taracklövés és mindnyájunk örömujjongásai között szép eszenden közelédt Magyar-Igen felé.

Meg a szokásos templomelőtti üdvözetlet leszámítva két beszéd volt, az egyiket Frenkel Gyula jegyző mondotta a közseg képviselőtestülete nevében és a másikat egy Kovács Anna nevezetű fehérruhás kis leánya élő virágessokkal a kezében, gyermeki egyszerűséggel és sok közvetlenséggel. Meglepo ügyességgel apostrofálta ezen szép sorokat.

„Ha valakinek van szüksége Isten erősítő malsztjára, mi serdülő ifjak vagyunk különösen rászorulva erre, hogy a világ esábitásai törbe ne ejsenek, hanem hogy haladjunk a jámborságnak, isteneségnek és erkölcsnek útján, szemünk előtt tartva mindig az isteni Mestert, ki égi jutalmat ígért a küzdőknek.

Fogadjá — szólott tovább — azért Méltóságod, hogy leereszkedett közénk gyermekek közé gyermeki szívűnk őszinte köszönetét és halálját. Mi igérjük, hogy anyaszentegyházunknak jó gyermekei leszünk, hisz csak így és ez által szerzünk Méltóságodnak örömet és ez által leszünk érdemesek Méltóságod atyai jószágára.”

Hogy miket művelt ezek után az Isten kegyelmével az Ur házában, örömenek és dicsőségének szentséges helyén a halhatlan lelkek javára, minő benyomást tett az igeni derék öszülő plebános nagyszabású szent beszéde a világ és Krisztus iskolájáról, mit eredményezett mindenfelé a vallástalanságnak ernyedező értelmiségnél Szász alispán családjának példás, vallásos buzgalma, a midőn az Ur asztalához és azután a bérnálás szentségéhez járult viruló leánya, — azokat nem kísértjük meg ezen a helyen tüzetesen leírni, mert csak az Isten az, a ki mindeket számon tarthat és számon kér. Ő az, a ki beláthat a dolgok mélyébe és képes megjutalmazni mindeneket. Legyen tehát neki mindezekért hála és dicséret mindörökké!

Tizenegyre járt az idő, mikor vége volt a templomi istenitizületnek, istenitizület után itt is élt az idővel és átjött az iskolába, hogy a kicsinyeket kikérdezzék, oktassa, buzdítsa és üzenetet szedjen ki tőlük a szentséges Atyának. Azután kocsira akart szállani, de kerületünk főesperese engedelmet kért, hogy fáradságaiért köszönetet mondjon és segítsen neki munkálkodására a koszorut itt feltenni. Imets F. Jákó, a ki mint lapunk megelőző száma mutatja tökéletes ismeretével van az apostoli főpásztor minden tenykedésének — így üdvözölte ő méltóságát és bucszott el tőle könnyek között:

Méltóságos és főtisztelendő Püspök Ur!

Kegyelmes Urunk és Atyánk!

„A mai szent ünnepen, mikor itt Magyar-Igenben, ezen különben is a püspöki kegyurasághoz tartozó hitközségben tévé föl Méltóságod az egész erdélyi megyében 6 rövid év alatt teljesen elvégezt, annyi lelki hazzonnal és dicsőséggel teljesített főpásztori látogatásainak koronáját: kegyeskedjek nekem, mint nemcsak a hegyaljai esperes kerület igénytelen főnökének, hanem

ugyis, mint az erdélyi esperesek legidősebb tagjának megengedni, hogy Méltóságod előtt, ki ezt a missiót oly apostoli buzgalommal, annyi hittel, szeretettel és lelkesedéssel, s oly rendkívüli, emberi erőt csaknem meghaladó módon és hatással elvégezte, ennyi testi és lelki erő felett kártársaim nevében is mély tiszteletet és hódolatomat, s esodolatomat fejezhessem ki: szívbeli hálát és köszönetet mondhassak ily nagy szeretetnek és jószágunk; törhetlen fiui ragaszkodásról és viszontszeretetről biztosíthassam Méltóságodat; s áldhaszam az isteni Gondviselést, ki Méltóságodban nekünk, az erdélyi püspökmegyének ezt a langbuzgalmi főpásztort, ezt a gondos és szerető atyát, ezt a providentialis férfit kiadó kegyelme szerint ajándékozta! Legyen ezért dicsőség és hála az Urnak: Méltóságodnak pedig az ellintett isteni magvaknak bő gyümölesözése, egy áldás- és dicsőségteljes hosszú élet s végül maga a feláldozó Szeretet, maga az édes Üdvözítő legyen nagy jutalma!

S minthogy Méltóságod e percben újból egy nagy ut sorompója előtt áll, ellatogatni a kereszténység közös Atyjához, a krisztusi szeretet apostol fejedelméhez, rebegek ajkokkal kívánom, hogy Méltóságodat ezen főpásztori útjában is vezérelje az Ur angyala, támogassa szent kegyelme és kísérelje fonséges áldása.”

Az apostoli főpásztor ezen beszéde adott válaszában biztosította ugy az agg Simeont, valamint a körül álló szomorokó tanítványokat szeretetének állandóságáról és soha meg nem szünő imádságáról. Olyan szépen mondá ebben a pillanatban a szenvedő apostollal: „Soha meg nem szünök éretetek imádkozni, hogy beteljete az Isten akarata- nak ismeretével, minden bőleséggel és lelki értelemmel, hogy Istenhez méltó legyen viselkedet mindenben az ő tetszése szerint, minden jó eszelekedetekben, gyümölesözés és gyarapodván az isteni tudományban: hogy minden erővel megerősödjete, az ő dicsőségének hatalma szerint, teljes békéttirésben és örömmel való kintartásban, halát adván az Atya Istennek, ki minket a szentek osztályrészére méltatott.” Miután mindezek így megtörténtek, haza jött egy fényesen bevégzett áldásteljes munka nagy örömmel és mi ott maradtunk szomoruan, esüggedten és leverten magunkra. Magyar-Igen jó plebánosa asztalához hívt, igen sokan voltunk, ott volt Magyar-Igen egész intelligenciája, a vidékiek sokan, előkelő notabilitások, kijutott a messze vidékeken is ismert derék házi gazda szívés vendéglátásából bőven, hanem mégis ki tudja mindnyájunk gondolatai hol kalandozának e pillanatban . . . ?!

HIREK.

— **Kath. nagygyűlés.** Ez a negyedik gyűlés rendkívüli méreteivel meggyőzően bizonyította nemcsak a kishitűek előtt, hanem talán még inkább az ellenségek előtt, hogy igen is van már erős, hatalmas kath. öntudat. Mig annak idején az első gyűlésen nagyon kevesen s inkább csak papok jelentek meg; addig ezen mintegy nyolc ezerre tehető a megjelentek száma. És ebben a számban képviselve volt minden társadalmi osztály. Főurak, főpapok, az alsó papság, magasrangú és kisebb hivatalnokok, gubás és ködmenes atyafiak szépen megfértek egymás mellett a tanácskozások alatt is, meg a fehér asztalnál is. Nem is lehetett másként, mert hiszen a megjelentek

rangjuk, állásuk különfélesége mellett is egyek, testvérek voltak mindannyian: magyar katolikusok. Egy cél: a magyar katolicizmus felemelése és megerősítése hozta őket össze. Egy kapocs: a krisztusi szeretet tartotta őket össze. És a fenséges hitvallásokból kitűnt, hogy ime megsokasodánk számban, megnövekedünk hatalomban és megerősödünk bátorságban. Mindenki büszkén, fölemelő érzéssel tett tanúságot katolikus voltáról.

Most már tudjuk, látjuk, hogy felébredtünk. Ez az ébredés derült és biztató. Raléptünk a cselekvés terére: visszahódítani az elvesztetteket és megépíteni a jövő fundamentumát. Azt akarjuk, hogy a keresztény szellem, a katolicizmus behatoljon az élet minden szövevényébe és át meg áthassa annak minden nyilvánulását. Megnemesítse és megtisztítsa a családot, meggyógyítsa a társadalom fekélyeit, utbaigazítsa a tévelygő elméket, irányt adjon a porhadó politikának, szüntesse meg a tudomány csödjét, melyet a hazug próféta-k hoztak létre.

E feladatok egyenként is óriások, de összességükben szinte kivihetetleneknek látszanak. Ám az elhangzott útmutatások, fejtegetések, lelkesítő szövegek után erős a hitünk és meggyőződésünk, hogy a lát-szólagos nehézségeket legyőzzük és diadal-masszával kerülünk ki a küzdelemből. Az a fenséges kapocs, mely mindnyájunkat egy-séges táborra fűz össze, s mely e tábor-nak minden egyes tagját apostollá avatja, záloga a fényes, a jobb jövőnek, melynek megmunkálása tervét éppen e nagy gyű-lésen hányták-vetették meg.

A keresztrel kezünkben, a keresztről leáradó szeretettel szívünkben, a kereszttől megerősített hevüléssel lelkünkben kezdjük meg mi magyar katolikusok a XX. szá-zadnak egyik legszebb, legmagasztosabb s a béke jegyében született harcát.

És hogy ez a reménységünk nem hiú ábránd: arról tanúságot tesz a hét elején lezajlott IV. kath. nagygyűlés, melyről rész-letes tudósítást jövő számunkban hozunk.

— **Deák-Ferenc** emléket lelkesen ünnepelték meg a státus brassói és kézdivásárhelyi gimnáziumaiban is. A brassói ünnep sorrendje ez volt: 1. Hymnus, éneklő a főgimn. dalárdája. 2. Deák Ferenc mint államferfi, előadja Bordeaux Árpád főgimn. tanár. 3. Két kuruc nóta, előadja a főgimn. zenekara. 4. Deák Ferenc emlékezete, felolvasás, tartja Lázár Béla VIII. tan. 5. a) Rákóczi-Beresényi emlékezete. b) Csinon Palkó, kuruc dal éneklő a főgimn. dalárdája. 6. Ünnepi óda, írta Szemlér Ferenc, szavalja Schenk Gyula VIII. oszt. tan. 7. Szózat, éneklő a főgimnázium dalárdája.

— A kézdivásárhelyi gimnázium ünnepének műsora: 1. Megnyitó beszéd, tartja: Hassák Vidor intézeti igazgató. 2. „Hymnus”, éneklő az ifj. vegyeskara. 3. „Deák Ferenc emlékezete”, írta: Szemlér Ferenc, szavalja: Bardócz Lajos VIII. o. t. 4. „Magyar ábránd”, hegedű szóló: Jánky Vilmos V. o. t.-től. 5. „Deák Ferenc élete és pályájának méltatása”, írta és felolvassa: Elekes Béla VII. o. t. 6. Szózat, éneklő: az ifjúság vegyeskara. 7. Ünnepi beszéd, tartja: Dombay Lajos főgimn. tanár. 8. „Deák Ferenc emlékezete”, írta Tóth K., szavalja: Be-sek Zoltán VII. o. t. 9. Cimbálon szóló. János Endre IV. o. t.-től. 10. Záró beszéd tartja: Gáspár

István főgimn. tanár. 11. „Induló”, éneklő: az ifj. vegyeskara.

— **Tanítói kinevezés.** Borbáth Erzsé okl. tanítóvá Vágasba (Udvarhelym.) rendes tanító-nőnek kinevezetett.

— **A kolozsvári egyetem rektora a magyar nyelvért.** A Braunschweiger Landeszeitung mult heti egyik számában olvastuk az alábbi érdekes esetet: Egyik braunschweigi antikva-rius könyvkereskedő a napokban könyvárjegyzéket küldött a kolozsvári egyetem címére, hanem az árjegyzékét rövid idő alatt visszakarta ezen megjegyzéssel: „Vissza! Zurück! Il n'existe pas de Klausenburg. Adressez s'il vous plait: Kolozsvár (Hongrie) Étienne d' Apáthy, rector de l'université de Kolozsvár.” (Magyarul: Klausenburg nem létezik. Tessenék így címezni: Kolozsvár (Magyarország). Apáthy István a kolozsvári egyetem rektora.) A nevezett újság sok mindent össze-vissze handabandáz ezután, hanem az egyetemi rektor úr ezen hazafias eljárása a magyar nyelv érdekében a milyen jogos törvényünk szerint, éppen olyan méltányos és igazságos is egyaránt.

— **A mit mindig cáfolnak.** Mostanság sűrűn járta be a lapokat az a hír, hogy Erdélyben bizonyos vidékeken mozgolódnak az oláhok. E hírekre a hivatalos és felhivatalos cáfolatok egész légója indult meg, fő- és alispánok sorra jelentek, hogy a hírekből egy árva szó sem igaz, mert megyékben minden csendes. Az a fájdalom azonban, hogy éppen ezek a cáfolatok nem felelnek meg a valóságnak. A hét folyamán volt alkalmunk három előkelő szavahihető állami hivatalnokkal beszélni, akik éppen a szabadságharc idején oly gyászos emlékre szert telt Zalathán állomásznak. Ezek az urak nem találják a helyzetet olyan nyugodalmasnak, miként a hivatalos apparátusok. Sőt olyan jelekről tudnak számot adni, a melyek biztosan mutatják az alkalmas bujtatók köz titkos aknamunkáját. Így például — mint mondják — mostanság a bányavidenek a betvársárok szokatlanul népesek s egyes házaknál keresztelés, születésnap s ilyenféle családi ünnepek ürügye alatt gyakori és erősen látogatott összejövetelek vannak, melyeken a kiszivárgott biztos források szerint politikai üzemek folynak. A pópák folytonosan érintkeznek a néppel s gondoskodnak, hogy saját felfogásukat beplántálják a nép szívébe is. Ennek az az eredménye, hogy a vérmesebb atyfiak már nyíltan is kezdik fenyegetni a magyarságot elanyira, hogy Zalathán és környékén a magyarság egy része nem is mer nyugodtan lefeküdni, hanem csak úgy ruhástul, állandó felsz között tér nyugovóra. A máskor alázatos bányamunkások most hetykén mennek el a nadrágos urak előtt s meg se billentik kalapjukat. A viszonyokkal nem ismerősök előtt ezek az előjelek talán jelentéktelenek vagy éppen semmitmondók, de nem ilyenek az ott élő, beékelte magyarság előtt, melynek a rémes mult még élénk emlékében van. És hogy a helyzet csakugyan komolyaggodalmakra ad okot, bizonyítja az a tény, hogy a kinstári hivatalok a csendőrségnek negyven taggal való kiegészítést kérték, mert féltek a kinstári vagyont. Más hírek is szállingóznak a hegyek közül, de ezeket, mint ellenőrizhetetleneket mellőzzük. A fent elmondottak azonban teljesen megbízható, hiteles forrásból valók.

— **Missziók.** Egyházmegyénkben az őszön két helyen lesznek szent missziók. Jobbágytelkén okt. 21-től 28-ig és Köszvényes-Remetén november hó 16-tól 24-ig.

— **Nyilvános köszönet.** Az ó-sebeshelyi hívek ez uton is gyermeik hálaújnak adnak kifejezést kegyelmes püspök Ur ó Méltóságának kegyes adományáért, t. i. egy aranyozott ezüst kehelyért és patenáért. Valahányszor szent mise

áldozatot mutatnak be a kehelyvel, mindannyiszor kettős buzgalommal könyörögnek, hogy a jó Isten fizesse meg ezerszeresen a kehelyet a kegyelmes Püspök urnak.

— **Jubiláló tanító-egyesület.** A Marosor-damegyei Általános Tanítóegyesület a jelen évvel fennállásának 25. évfordulójához ért. Immár 25 éve, hogy az ország délkeleti részében, idegen nemzetiségektől környezve, szerény eszközökkel bár, de lelkesedéssel és lankadatlan kitartással teljesíti kulturális és hazafias misszióját. Mikor a nevezetes évforduló határkövetél 1903 nov. 4-én Marosvásárhelyt ünnepeit ül s rövid pillanatra megállapodván, visszatekint eddig vég-zett munkájára: nem csupán önmagának óhajt beszámolni, de mindazon társadalmi tényező-knek is, kik a magyar nemzeti-művelődés eme-lésére elhatározó befolyást gyakorolnak, akik te-hát a kultura zászlóvivőiként szerepelnek s akik-től a testület támogatást nyert a multban s támo-gatást remél a jövőre nézve is. Az ünnepi közgyű-lés tárgysorozata a következő: 1. Hymnus, éneklő a maros-vásárhelyi ev. ref. polg. leányiskola ének-kara. 2. Elnöki megnyitó, tartja Lénárt József tisz-telebeli elnök. 3. Óda, írta Nagy Lajos m.-régeni a nító, szavalja egy tantestületi tag. 4. Ünnepi be-széd, tartja Máthe József a tantestület e. i. elnöke. 5. Megyei tanítói internatus alapítására előterjesz-tést tesz Hartly János tantestületi pénztárnok. 6. Elnöki zárószó. 7. Szózat, éneklő a maros-vásárhelyi községi polgári fiúiskola ének-kara, Deli I. orokor tár-sas-ebed László György vendéglőjében. Egy teritek ára 3 korona. — A kik ezen részt venni óhajtanak, a közgyűlés napján reggel 8 óráig jelentkezzenek Márkus János tantestületi aljegyzőnél. A központi választmány lehetőleg gondoskodik az elszállá-sról. Eziránt november 2-ig az elnökségnek lehet jelentkezni. Delután elszámoló közgyűlés lesz s közgyűlés után este 8 órakor, a megyei tanítói in-ternatus alap javára jubileumi hangverseny a tagok egyhangú óhajtatására.

— **A küüllői esperes kerületi róm. kath. tanító egyesület** őszi rendes közgyűlését folvó évi november hó 16-án (hétfő) Abfalván d. e. 9 órá-tól kezdőleg fogja megtartani. Tárgysorozat: 1. „Veni sancte”-val egybekötött szent mise hallgatás. 2. Gyakorlati tanítások, tartják: Balló Mózes, Fancsali Aron tanítók. 3. Elnöki megnyitó. 4. A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesí-tése. 5. Sándor Imre felolvasásának bírálatá: Bardócz Ignációtól. 6. László János radnóthi plebános ur 20 koronás pályadíjának elintézése: Martonffy Sándor és Balló Mózes bíráltó bizottsági tagok véle-ménye alapján. 7. Vallás és közokt. Minister Úrhoz intézendő megfogalmazott kérv. fölülbírálása és elintézése. 8. A szokásos évi jelentések (jegyző, pénztárnok, könyvtárnok). 9. Tisztújítás. 10. Tag-sági díjak befizetése. 11. A keresztény Liturgia (ez-idei X.-ik számú főszerkesztői körlevél). 12. Átiratok. Indítványok.

— **A második országi zenezetni kongresszus elmarad.** A vidéki zenetanárok elfo-gallatására való tekintettel, kik tömegesen ker-tek a kongresszus rendezőségét, hogy a mos-tanában fokozott tevékenységet igénylő iskolai előadások miatt az idej nagy gyűlés halasztas-sek el, figyelembe vette és az országos zene-zeti kongresszus ülést a jövő év jul. hó 1-ére halasztotta.

— **Az érdekeltek figyelmebe.** Vettük és itt közöljük a következő sorokat: Tisztelettel kérem mindazon főtisztelendő urakat, a kik ön-álló szentbeszéd kötetet vagy bőjti, adventi misz-sziót, májusi vagy egyéb alkalmi kursusokat ki-adtak és még eladásra szánt példányokkal rendel-keznek, továbbá a kik imakönyveket, egyházi énekes könyveket adtak ki és eladásra szánt pél-dányokkal rendelkeznek, hogy címüket, a megma-radott példányok számát, azok eredeti és bolti árat saját érdekükben és a művek terjesztése érdeke-ben okt. hó végéig az Oktató-Népkönyvtár Buda-pest VII. Csömöri ut 16. címen tudatni kegyes-kedjenek.

— **Kérelem.** Az Erdélyegyházmegei Pa-pok Misszió-Egyesületének elnöksége ezen uton is kéri a főt. plebános urakat, kiknek plebániá-juk területén az 1903. évben szent missziók

össze inkább az a derek jó magyar nép, s egy lépéssel közelebb jutna a megoldáshoz a szociális kérdés. Die Broschür ist zu dem Preise von 30 Heller erhältlich, bei grösserer Bestellung entsprechender Rabatt.

CSARNOK.

Krisztus csodálatos arcképe.

Biborban született Constantinnak Krisztus kegyelméből római császárnak különböző forrásokból összegyűjtött történelmi értekezése.

Görögből fordította: *Árvódi Lukács* főesperes.
(Foltatás.)

1.) Abgár Edessza fejedelme, az Üdvözítő Jézusnak, aki mint kitünő orvos Jeruzsálemben megjelent küldi üdvözlét.

„Értesültem rólad és gyógyításaidról, a miket orvosság és gyógyfűvek nélkül eszközölsz. Az a hír ugyanis, hogy a vakoknak látásukat, a sántáknak járásukat adod vissza, a bépkököket megtisztítod, a gonosz szellemeket és tisztalan lelkeket elűzöd, a hosszas betegségben sínlődöket meggyógyítod és végre a halottakat feltámasztod.

Mivel mindezeket hallottam rólad, úgy vélekedtem, hogy vagy maga az Isten vagy, ki az égből leszállva teszed ezeket, vagy bizonyára Isten fia.

Azért irtam hozzád, kérve, hogy látogass meg minket és ne vonakodjál meggyógyítani betegségünket. Hallom ugyanis, hogy a zsidók téged gyaláznak s életet ellen eselt szönek. Van nekem városom, kicsiny ugyan, de szép, mely mindkettőnknek elégséges arra, hogy benne eszesen élhessünk.”

Mivel Ananiás ura iránti jóakarátának világos jelét adta, s ismerte az utat, s értett a festés művészetéhez, ezt a levelet általa küldötte el Jézushoz, ismételtlen meghagyván neki, hogy ha nem tudja a levéllel Krisztust megnyerni arra, hogy személyesen jöjjön hozzá, akkor legalább hozza el hűen lerajzolt képmását, hogy bár árnyalatban ne csak hallomásból, hanem képenek látásából is ismerje meg az ily nagy esodák szerzőjét. S midőn az, kit Judeaba küldött vala megérkezett oda, az őt körül özőnlő néppel találta az Urat a szabad ég alatt, a mint beszélt nekik s rendkívüli és felette bámulatos esodákat mivelt: s mint hogy a nagy tömeg miatt, mely különféle kéréseivel körül özőnlötte az Urat, Ananiás nem juthatott közelébe, a földből kevéssé kiemelkedőbb sziklára felmászva nem messze azon helytől, hol Jézus volt, leült s elkülönbözött a tömegetől, midőn neki Krisztus feltűnt, rögtön szeméit reá szegezve s kezébe papírt véve, annak maga előtt látott képmását esetlenül vézolni kezdte.

Jézus pedig lelkében ezt felismerte, s Tamást magához híván, így szölt: Menj arra a helyre, s hozd hozzám azt az embert, ki a sziklán ül és másolja esetjével az én alakomat, valamint azt a levelet is, melyet hozzád hozt, hogy teljesítesem, mit küldőjétől megbízásul kapott. Tamás eltávozott s az eszközközlő felismerve az illetőt, Jézushoz vezette. Krisztus még át sem vette tőle a levelet, máris megmondta neki jövetelének okát, s a levél tartalmát, azután átévén azt tőle, elolvastván, viszont ő is küldött Abgárnak egy másik ilyen tartalmú levelet:

„Boldog vagy Abgár, mivel hittél bennem, bárha nem láttál engemet. Ugyanis meg vagyok rólam írva, hogy azok, akik engem láttak, nem fognak bennem hinni, hogy annál inkább higgyenek és éljenek azok, a kik nem láttak.

*) Lásd a Közm. 41. számát.

A mit pedig nekem irsz, hogy hozzád menjek, itt szükségesnek tartom mindent betölteni, a mikért küldtettem, s végre miután azokat elvégeztem, vissza kell térnem Atyámhoz, a ki engem küldött. Egyébiránt midőn hozzá visszatérek, tanítványaim közül egyet el fogok hozzád küldeni, hogy gyógyítsa meg betegségedet, eszközöljön neked és tíédnek örök életet és békét s óvja meg városodat, hogy felette semmi ellenség ne győzedelmeskedhessék.”

Mihelyt Krisztus ezt a levelet átadta Ananiásnak, mivel ismerte aggródó lelkét az iránt, miként teljesítse Urának másik parancsát, hogy t. i. képmását hozzá vigye, maga megmosván arcát vízzel, s akkor a lefolyó nedvességet az odanyújtott kendővel letörülve, isteni s a gondolkodás minden erejét és az ekesszolás tehetőségét felülmúló terv szerint képmást arra rányomta s átadta Ananiásnak, meghagyta, hogy azt adja át Abgárnak, ki ezt vegye a szeretet vizsgálatásul s betegsége gyógyszerül. Ananiás ezeket magához vévén, mihelyt Hieropolis városába meérkezett, mely a sárcienek nyelvén Memichnek, a syrusok nyelvén Mábuknak nevezetik, a városon kívül, hol a frissen égett téglák halmaza feküdt, a szent vízsznát a téglák között elejtette.

Éjfél tájban pedig köröskörül az egész vidéken elterjedő iszonyú tüzvész mutatkozott s a városiaknak úgy tűnt fel, hogy távol minden ég: javaik miatt kétségbe esve a városból kirohantak, hogy a tüzvész után kutasanak, mely borzasztó látványt nyújtott.

E közben Ananiást megalálva, mint a gaztelt követőtjét elfogják s kérdik, hogy miféle dolog ez, ki ő, hova megy, s tudakolják, hogy honnan jött. Ananiás kétségbe esve az alaptalan vád veszélye miatt, e közben elbeszéli, hogy honnan való, honnan jö, s minő pödgyaszt vizs, s elmondja, hogy ő azt a téglák közé rejtette, a honnan a tűz fellobbanása látszott, Nemsokára kiváncsian a dolog igazsága felől, a helyet kikutatják, s nemesak azt találják meg ott, a mit Ananiás oda rejtett, hanem egyik szomszéd téglán megtalálják az isteni képmást is benyomva esodálatos módon, mit emberi ész meg nem érthet, a bámulatos vázson képe ott látszik a téglába vésvé. Midőn ezt látták, a bámulattól megmerevülve részint a talált tárgynak rendkívüliisége miatt, részint azért, mivel égő tűznek sehol semmi nyoma nem lévén az egész lángözön a kep fényének kisugárzása, a téglát, mely az isteni képmást magába vette, mint valami szent ereklyét és drága kincsét maguknál visszatartották, isteni erőt tulajdonítván neki az eddig látottak nyomán, az eredeti példányt pedig a szolgálva együtt felvén, maguknál visszatartani, Abgárhoz küldötték. És mind ez ideig épségben és nagy tiszteletben van ezen város lakóainál ez a téglába vésett kép, mely éppen úgy nincs festve ember által, sem pedig kezeztve emberi kezek által, mint az eredeti, a melyről lerajzolódott. Ananiás pedig befejezve az utat, mely neki kijelölve volt, a mik e közben történtek, urának elbeszélte, s a szent ereklyéket, melyeket hozott, neki átadta.

(Folyt. köv.)

A szerkesztő üzenetei.

Horgasi. Bármilyen szívesen felhasználnók leveleit — nem tehetjük, mert névtelenek. A szerkesztőségnek, mely minden közleményért viseli a felelősséget, tudnia kell a közlemények szerzőjének nevét. Kerjük tehát legyen bizalommal velünk szemben s írja meg b. nevét.

W. Brassó. A rég ígért pedagógiai tárcaikat várva várjuk.

K. D. A. Kvasárhely. Ódája nem áll meg mértékűnket. Nem közölhető.

Róma. Midőn annak idején levelet olvastuk, öröm és édes remény töltötte meg szívünket. Örvendtünk, hogy

küldelmünket érdeklődéssel kísérik mindannyian s reményünk támadt — az ígért alapján — hogy küldelmünk-ből részt kérnek s közleményeikkel mentől gyakrabban felkeresnek. Köszönet és üdvözlét!

M. I. Maros-lye. Miként eddig meggyőződhetett róla — kérésének már a mult szamban eleget tettünk s a továbbiakban is rendelkezésre állunk.

lehetővé teszi, hogy a szobák mázolás alatt is használtassanak, mivel a kellemetlen szag ésa lassu, ragadós száradás, mely az olajfestékek és az olajlaknak sajátja elkerülte. E mellett használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló nedves tárgyval feltörölhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni

színezett szobapalló fénymáz, sárgásbarnát és mahagonbarnát, mely akárcsak az olajfesték födi be a pallót s egyuttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazható régi és új pallóra. Teljesen beföd minden foltot, korábbi mázolást, stb.: van azután:

tiszta fénymáz (színezetlen)

új pallóra és parkettra: mely csupán fényt ad. Különösen parkettra és olajfestékekkel már bemázolt egész új pallóra való.

Csak fényt ad, ennellégva nem födi el a famustrát.
Postacsomag, körülbelül 35 négyzög méter (2 közép nagyságú szobára való) 5 frt 90 kr. vagy 9¹/₂ márká.

A közvetlen megrendelések minden városban ahol raktáron vannak ide küldendők — Minta mázolások és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevisárlásnál tessék jól vigyázni a cégre s a gvári jegyre, mivel azt a **több mint 35 éve létező gyártmányt sok felé utánozzák** és hamisítják, rossz és gyakran a celnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba

Cristoph Ferenc

a valódi szobapalló fénylakk feltalálója és egyedüli gyártója.

FŐRAKTÁR:

DAHINTEN VIKTOR

vaskereskedésben. GYULAFEHÉRVÁRT.

Az ezredéves Országos kiállításon kiállítási éremmel kitüntetve, kitünő ízlésért és jeles munkáért.

CSUKA ANDRÁS

papi szabó, reverenda- és czimáda-készítő.

Az 1896. évi orsz. kiállításon a biboros herceg-prímás rendelkezést állította ki. — 1877. óta készít papi és polgári ruhákat, birretum, pallium muzeztumokat és czimáda-kat stb.

Budapest, IV. Papnövelde-u. 8. I. II. ajtó II. ud.

Czégemet a t. papság figyelmébe ajánlom, törekvésem oda lesz irányulva, hogy megrendelőimet jutányos árak mellett pontos és lelkiismeretes kiszolgálás által teljesen kielégítek.

Férfiruhák részletre!

Az egész országban ismert jó munkámmal radikális eszközzel az eddig legyőzhetetlen külföldi és osztrák árut hazánkból kiszorítani és ezzel a magyar ipar versenyképességét és életrevalóságát a magyar közönség előtt bebizonyítani. Beszereztem óriási nagy mennyiségben a legjobb minőségekben tartós gyapjuszöveteket fekete, sötétkék, szürke, barna és drapp színben, esikos, koczkás, pettyezett és sima alappal és ezen szövetekből **csakis mérték után** valóban mesteri szabással, a legkitünőbb kidolgozással szép és tartós béléssel és hozzávalókkal készítek a saját férfiszabó műtermemben a leggondosabb kivitelben **egy teljes férfiöltönyt** (kabát, mellény, nadrág) vagy télikabátot 28 frtért minden kereskedőnek, iparosnak, gazdáknak, bérlőknek, hivatalnokoknak, tanítóknak, jegyzőknek és általában mindenkinek, ki alkalmazásban van, vagy biztos jövedelemmel bír a következő feltételek mellett: 12 frt utánvét és a fennmaradó 16 frt

— Havi 2 forintos részletekben fizetendő. —

Megrendelésnél a mértékvételi utasítás pontosan kitöltve hozzám küldendő vagy egy viselt raha mintául beküldendő és megírandó, hogy őszi vagy téli szövetből kívánatik-e az öltöny és végül, hogy milyen színű legyen a szövet.

Mintákat nem küldhetek, mert így ezer és ezerszámra kellene mintákat küldözgetnem és ez nagyon megrágítaná a ruhák árát és nem is állna módomban a ruhákat ily részletfizetési kedvezményben adni. Kiváló nagy gyakorlatom mellett azonban mindenki reám bízhatja a választást és meg lehet róla győződve, hogy várákozásán felül is minden tekintetben ki fogom elégíteni igényeit, mert kifogástalan urias és divatos ruhát fog kapni és remélem is, hogy állandóan nálam fogja ruhaszükségletét beszerezni.

LICHTMANN SÁNDOR férfiszabó-mester

BUDAPEST, VII. ROTTENBILLER-UTCZA 4 B.

UTASÍTÁS A MÉRTÉKVÉTELHEZ.

Férfi sacco öltönyhöz				Télikabát vagy felöltő számára	
Kabát számára	cm.	A mellény számára	cm.		cm.
Háthossza (a gallérvarrástól kezdve, tehát gallér nélkül).		A mellény hossza (az ing gallér hátsó gombjától kezdve az egész hosszát elől megmérve.)		Háthossza (a gallérvarrástól kezdve az egész hosszát mérve.)	
Hátszelessége (az egyik ujjavarrástól a másik ujjavarrásig mérve.)		A nadrág számára		Hátszelessége (az egyik ujjavarrástól a másik ujjavarrásig mérve.)	
Ujjhossza (a hát ujjavarrástól kezdve egészen a manzsettaig megmérve.)		Külső nadrághossza (a csipőtől kezdve egészen a cipő sarkáig megmérve.)		Ujjhossza (a hát ujjavarrástól kezdve egészen a manzsettaig mérve.)	
Mellbősége (a mellényen át (kabát nélkül) a hóna alatt egészen a mellén és a hátán át megmérve)		Belső nadrághossza (a lábköz varrástól kezdve egészen a cipő sarkáig megmérve.)		Mellbőség (a kabátban (Saccón) át a hóna alatt egészen a mellén és a hátán át mérve.)	
Hasbőség (a mellényen át a has és hátán át megmérve)		Hasbőség (a mellény alatt has és a hátán át megmérve.)		Hasbőség (a kabátban (Saccón) át a has és a hátán mérve.)	

ELISMERŐ NYILAKOZATOK.

Kivonat a sok ezer elismerő levelekből, melyeket egy rövid idő alatt kaptam a vidéki tisztelt megrendelőimtől, melyek Gaszner Béla kir. közjegyző ur által lettek hitelesítve.

Dr. Koppel Béla, Bonyha. A megrendelt ruhát má kézhez kaptam és teljesen meg vagyok elégedve.

Brezányi István posta-táv. s. tiszt. Zsolna. A múlt hónapban küldött ruhával nagyon meg voltam elégedve.

Lengyel Gergely s. jegyző. Szurdok. A küldött ruhával nagyon meg vagyok elégedve.

Dobosan Antal körjegyző, Zsuppa. A megrendelt és megküldött öltönnel nagyon meg vagyok elégedve.

Szalay János, s. jegyző. Hajmankér. A ruhát megkaptam és igen meg vagyok elégedve mind a szövettel és mind a szabással.

Fekete Miklós, s. jegyző, Rovno. A folyó hó 1-én küldött öltözzel teljesen meg vagyok elégedve.

Zahorszky István lelkes, Bodrogkö-Váralja. A küldött ruhával minden tekintetben meg vagyok elégedve.

Farczady Sandor, jár. utbiztos Krasznán. Köszönetem mellett fogadja uram teljes elismerésemet a küldött télikabát és öltönyért, melyek kivitel, mint minőségüknel fogva várákozás felül megleptek.

Nadlicsek Janos kir. dohánygy. hiv. T.-Roff. Az öltözetet megkaptam, mely teljesen megfelel, ugy a kiállítás, mint pedig a szövet.

Ungár Adolf, jár. m. kir. állatorvos, Hosszszászó. A ruha megérkezett, pompásan áll, esinos és elegáns kiállításért fogadja őszinte elismerésemet.

Ouciu Vazul tanító, Bucsum-Szát. A télikabátot megkaptam, minden tekintetben igen meg vagyok elégedve.

Vass Ferencz, kir. posramester, Ferendia. A számomra szállított ruhát átvettem, mondhatom, hogy ily árban, ily gyönyörű ruhára nem számítottam! a jövőben kiz. Onnel fogok dolgoztatni és minden ismerősömmel ajánlani fogom. — Friedmann Bertalan, áll. tanító, Nagykovesd. Fogadja köszönetemet a jól megcsinált és finom anyagokból csinált ruháért. Lisszl Domkos, körjegyző, Dsö-Szát-M. A küldött 2 drb. télikabátot megkaptam szakkal teljesen meg vagyok elégedve.